

Project Dijlemonding

Het Sigmaplan beschermt Vlaanderen tegen overstromingen en geeft de riviernatuur een boost.

De Schelde staat onder invloed van de getijden. Door die dynamiek van eb en vloed ontstaat er 2 keer per maand springtij. Dan bereikt het water een zeer hoge stand. Combineer dat met een noordwesterstorm op zee en het water zwelt nog meer aan. We spreken dan van stormtij. De stormvloedramp van 1976 is hier een bekend voorbeeld van. Die richtte zware schade aan in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Daarom besliste de overheid dat er betere bescherming nodig was. Die kwam er in de vorm van het Sigmaplan, een grootschalig project dat de waterveiligheid moet garanderen. Het Sigmaplan werd in leven geroepen als reactie op de watersnood in 1976.

Sigma-project aan de Dijlemonding

Dit project bestaat uit vier deelgebieden: Grote Vijver Noord en Zuid, Zennegat, Tien Vierendelen en Bovenzanden. Deelgebied Grote Vijver (Noord en Zuid) hebben we in 2022 volledig afgewerkt. In Bovenzanden en Tien Vierendelen zijn de werken volop aan de gang. Het Zennegat hebben we in 2017 reeds afgewerkt en komt nu helemaal tot leven als getijdennatuurgebied. Ook als gecontroleerd overstromingsgebied heeft het zijn nut al meermaals bewezen bij stormtij in de afgelopen jaren.

Locatie

Provincie Antwerpen /
Mechelen en Willebroek

Oppervlakte

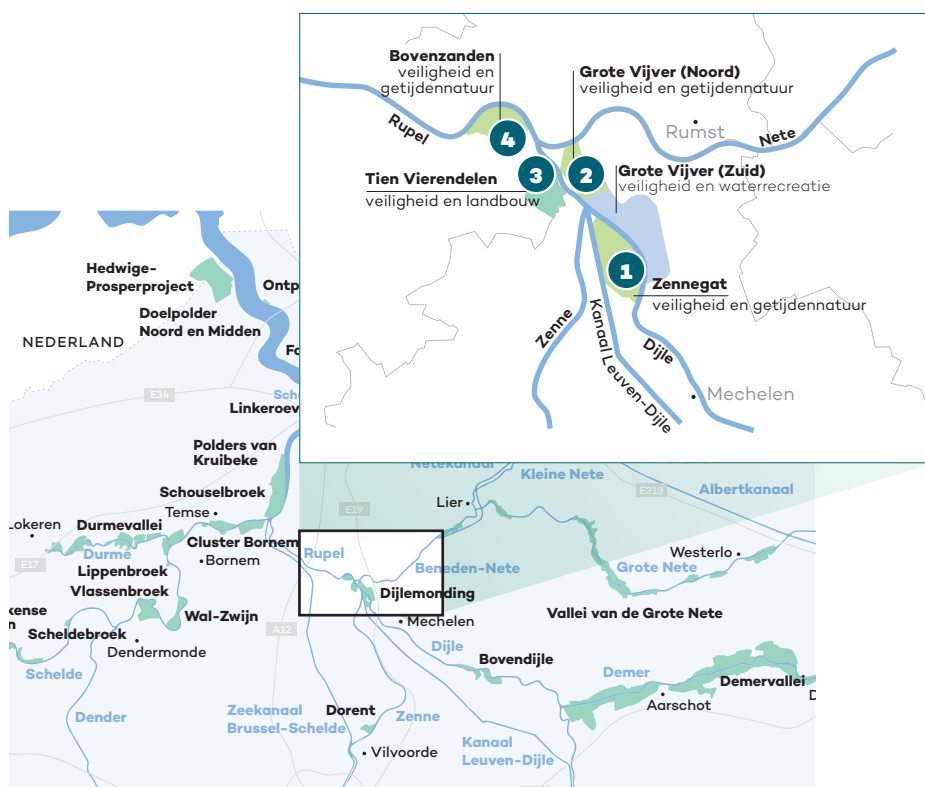
248,81 hectare

Ingrepen

- gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)
- gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG)

Waarom?

- Waterveiligheid
- Ontwikkeling getijdennatuur

Wat zijn de ingrepen?

Verhogen van de waterveiligheid in de regio.

Het Sigmaplan beschermt de Dijlemonding en de omwonenden met een cluster van overstromingsgebieden.

Grote Vijver is goed voor 119 hectare extra buffercapaciteit bij stormtij.

Grote Vijver Noord is een gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG). De werking ervan is vrij eenvoudig: bij stormtij en hoge waterstanden kan het water van de Dijle over de verlaagde overlooppdijken het gebied instromen. Hier botst het water dan tegen een hoge, brede ringdijk die het achterland beschermt tegen overstromingen. De sluizen aan de Dijle en de Nete voeren het water af naar de rivieren zodra het peil daar weer gezakt is.

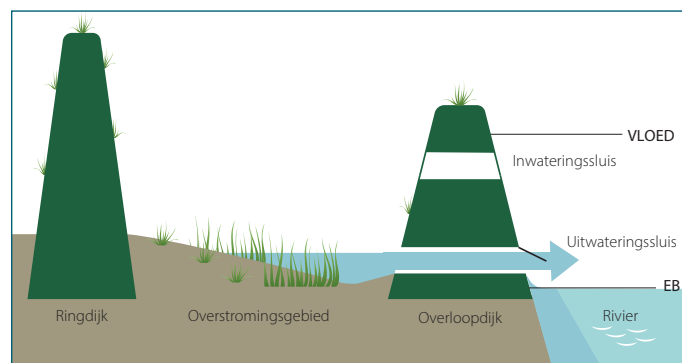
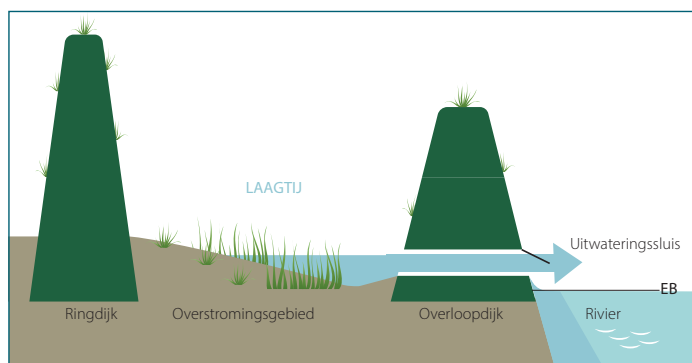
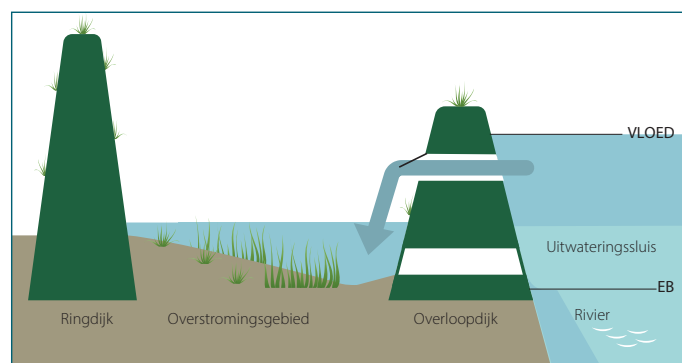
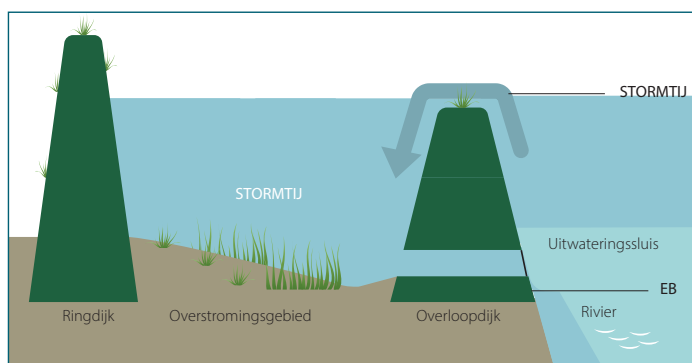
Waar de Zenne, het Kanaal Leuven-Dijle en de Dijle in elkaar vloeien, ligt het **Zennegat**. Net als Grote Vijver Noord is het een GOG-GGG. Dat het Sigmaplan werkt, bewees het Zennegat al meerdere malen. Beide overstromingsgebieden verlagen de piek van de floodgolf en verminderen ze de kans op wateroverlast in de regio Mechelen. **Bovenzanden** vangt bij stormtij het overtollig water op uit de Rupel. **Grote Vijver Zuid** zal enkel bij extreem stormweer dienstdoen als overstromingsgebied. Ook **Tien Vierendelen** zal pas overstromen als Bovenzanden, Zennegat en Grote Vijver Noord het water niet meer kunnen opvangen.

Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)

Een gecontroleerd overstromingsgebied is een gebied naast de rivier dat water opvangt bij extreme weersomstandigheden. Over een overlooppdijk stroomt het water het gebied in. Om te voorkomen dat ook woonkernen onder water lopen, wordt het achterland altijd beschermd door een ringdijk.

Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GGG) of overstromingsgebied met getijdenwerking

Een gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij is hetzelfde opgebouwd als een gewoon gecontroleerd overstromingsgebied, maar wel met een slim sluiensysteem in de overlooppdijk. Bij flood laat een hoge inwateringssluus een beperkte hoeveelheid water binnen. Net genoeg om de groei van slikken en schorren op gang te brengen. Bij eb vloeit het water langzaam terug naar de Schelde via een lage uitwateringssluus. Zo combineert dit gebied veiligheid met de ontwikkeling van getijdennatuur.

Werking van een gecontroleerd overstromingsgebied bij stormtij.

Werking van een gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij.

In- en uitwateringssluis Zennegat.

Scholekster

Grote kattenstaart

Tegelijk herstellen we zeldzame getijdennatuur.

Via gecontroleerde overstromingsgebieden werkt het Sigmaplan samen mét de natuur om Vlaanderen te beschermen tegen hoge waterpeilen op de omliggende rivieren. Dat heeft niets dan voordelen. Natuurlijke buffers kunnen veel water bergen, terwijl de natuur er volop haar gang kan gaan. In het overstromingsgebied het Zennegat bijvoorbeeld stroomt er dagelijks, via de in- en uitwateringssluis in de Dijledijk,

een kleine hoeveelheid Dijlewater het gebied in. Zo ontstaat er getijdennatuur met zeldzame zoetwaterslikken en -schorren, een gedroomde leefomgeving voor tal van bijzondere dieren en planten. Op termijn zullen deze verder evolueren tot wilgenvloedbossen, zeldzame Europese topnatuur.

1 Het Zennegat

2 Grote Vijver

3 Tien Vierendelen

4 Bovenzanden

- getijdennatuur
- wetland
- overlooptdijk
- ringdijk
- bestaande dijk
- landbouw
- vijver
- in- en uitwateringssluis
- uitwateringssluis
- fietsbrug
- drijvende steigers

	1. Het Zennegat	2. Grote Vijver	3. Tien Vierendelen	4. Bovenzanden
Locatie:	Antwerpen / Mechelen (ten noorden van Battel)	Antwerpen / Mechelen	Antwerpen / Heindonk (Willebroek)	Antwerpen / Heindonk (Willebroek)
Duur:	2008-2017	2008-2022	2008-2026	2008-2023
Oppervlakte:	59 hectare	119 hectare	37 hectare	34 hectare
Ingreep:	gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij	• Noord: gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij • Zuid: gecontroleerd overstromingsgebied	gecontroleerd overstromingsgebied	gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij
Waarom?	• Bescherming tegen wateroverlast • Habitat voor zeldzame vogels • Ontwikkeling getijdennatuur	• Bescherming tegen wateroverlast • Ontwikkeling getijdennatuur • Ruimte voor waterrecreatie (waterski)	• Bescherming tegen wateroverlast • Ruimte voor landbouwers	• Bescherming tegen wateroverlast • Ontwikkeling getijdennatuur • Habitat voor zeldzame vogels